

PALANGOS MIESTO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS

2015 METŲ ATASKAITA

TURINYS

IVADAS	4
I. BENDROJI DALIS	4
1.1 Strateginis tikslo siekimas	11
1.2. 1 tikslas – sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį	11
1.3. 2 tikslas - Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką.....	12
1.4. 3 tikslas - formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą	13
1.5. 4 tikslas – užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.....	13
II. SPECIALIOJI DALIS	15
2.1 Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui.....	15
2.2 Sergamumas cukriniu diabetu.....	16
2.3 Dalyvavimas gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių finansavimo programoje	18
2.4 Bendruomenės sveikatos stiprinimo veiklos, susijusios su prioritetinėmis veiklomis	20
APIBENDRINIMAS	23
REKOMENDACIJOS	24
ŠALTINIAI	24

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Palangos m. sav. gyventojų skaičius 2006-2015 m. (abs.sk.).....	5
2 pav. Palangos m. sav. gyventojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2010-2016 m.	6
3 pav. Palangos m. sav. gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė 2006-2015 m. (metais).	11
4 pav. Apsilankymai pas gydytojus vienam gyventojui	15
5 pav. Apsilankymai pas pirminio lygio gydytojus vienam gyventojui.....	15
6 pav. Apsilankymai pas gydytojus specialistus (II/III lygis) vienam gyventojui	16
7 pav. Ligotumas cukriniu diabetu (E10-E14) Lietuvoje ir Palangos m. sav. 2005-2015 metų laikotarpiu 100 000 gyv.....	16

8 pav. Sergamumas cukriniu diabetu (E10-E14) Lietuvoje ir Palangos m. sav. 2005-2015 metų laikotarpiu 100 000 gyv.....	17
9 pav. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) Lietuvoje ir Palangos m. sav. 2005-2015 metų laikotarpiu 10 000 gyv.....	18
10 pav. Standartizuotas mirtingumas nuo gimdos kaklelio piktybinių navikų (C53) 100 000 mot., 2010-2015 m.....	19
11 pav. Naujai užregistruota susirgimų gimdos kaklelio piktybiniais navikais (C53) 1000 mot.....	19
12 pav. Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų, vykdymas 2012-2015 m. Palangoje (proc.).....	20

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė „Palangos m. savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis“	7
---	---

IVADAS

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – rinkti, tvarkyti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą charakterizuojančius rodiklius, kad remiantis išsamia informacija apie savivaldybės bendruomenės sveikatos būklę, sveikatos rizikos veiksnius, būtų galima planuoti ir įgyvendinti savivaldybės visuomenės sveikatos gerinimo priemonės. Taip pat turi vykti šių duomenų sklaida bei tinkamai informuoti savivaldybės politikai, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškųjų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje.

Palangos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną vykdoma remiantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-500 „Dėl Valstybės visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų tvirtinimo“ bei Palangos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. liepos 7 d. įsakymu Nr. A1-743 patvirtinta Palangos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2015–2017 metų programa.

Ataskaitoje pateikiami Palangos m. sav. 2015 metų sveikatos būklę atspindintys rodikliai pagal Valstybės deleguotų savivaldybėms visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių sąrašą.

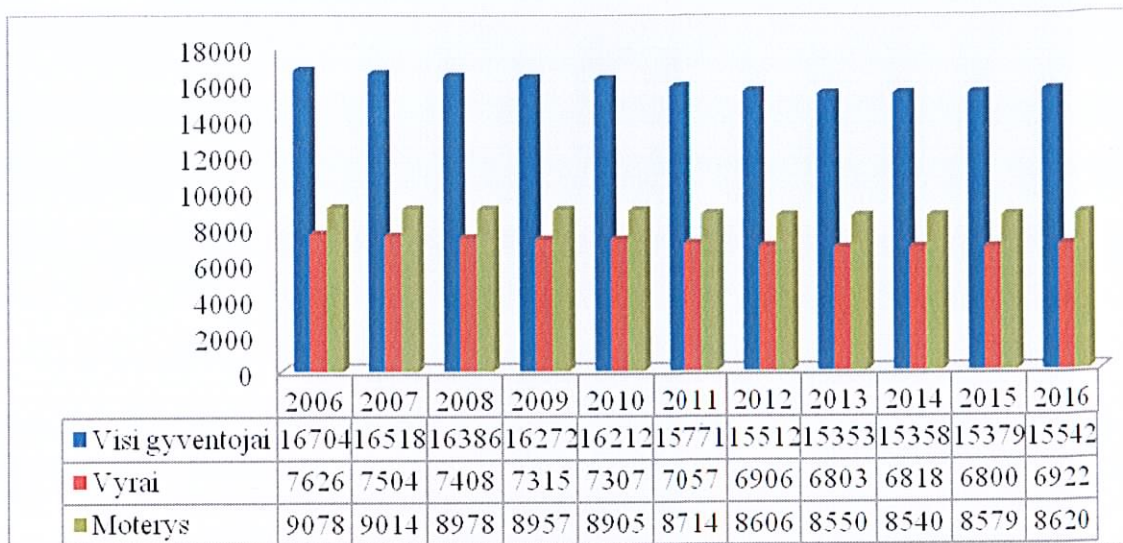
Palangos m. sav. visuomenės sveikatos stebėsenos 2015 m. ataskaitoje pateikti visuomenės sveikatai reikšmingi rodikliai, kurie susieti su tam tikru Lietuvos sveikatos programos tikslu ir uždaviniu. Savivaldybės rodiklio reikšmė lyginama su Lietuvos vidurkiu ir kraštinėmis rodiklio reikšmėmis (didžiausia ir mažiausia šalies rodiklio vertėmis).

Ataskaita yra parengta vadovaujantis oficialiais statistiniais ir informaciniais šaltiniais, tokiais kaip: Higienos institutas, Lietuvos statistikos departamentas, Valstybinė darbo inspekcija, Lietuvos darbo birža, tuberkuliozės registras, Klaipėdos apskrities vyriausiasis policijos komisariatas, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas, Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras.

I. BENDROJI DALIS

2016 metų pradžioje Palangos m. sav. gyveno 15 542 gyventojai – 184 gyventojais daugiau nei 2015 metais (nuo 2014 m. pradžios iki 2015 m. pradžios gyventojų skaičius buvo padidėjęs 21 gyventoju).

2016 m. pradžioje Palangos m. sav. gyveno 6 922 vyrų ir 8 620 moterų, t. y. 122 vyrais ir 41 moterimi daugiau nei 2015 metais. Per pastaruosius dešimt metų (2006–2016 m.) gyventojų skaičius Palangoje sumažėjo 1 162 (7,9 proc.) gyventojais (1 pav.).

1 pav. Palangos m. sav. gyventojų skaičius 2006-2016 m. (abs.sk.)

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

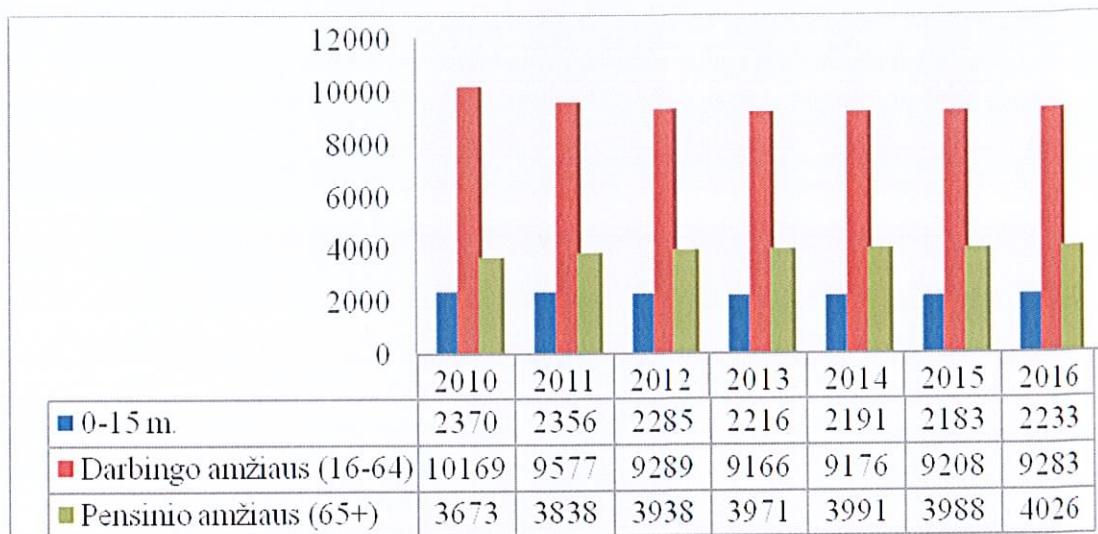
Duomenų apdorojimas: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

2015 m. Palangos gyventojų skaičius didėjo dėl neto migracijos, kuri buvo 239, tai reiškia, kad daugiau gyventojų atvyko nei išvyko. Per 2015 m. gimė 160, mirė 236 asmenys. Matome, kad per metus gyventojų skaičius padidėjo 163 asmenimis.

2016 m. pradžioje 0–15 metų amžiaus gyventojų Palangos m. sav. buvo 2 233, tai 50 gyventojų daugiau negu 2015 m. (2 pav.).

2016 metų pradžioje darbingo amžiaus gyventojų skaičius Palangos m. sav. buvo 9 283, t. y. 75 gyventojų daugiau lyginant su 2015 m. Nuo 2010 m. iki 2016 m. pradžios procentinė darbingo amžiaus žmonių dalis sumažėjo atitinkamai nuo 62,7 iki 59,7 proc. lyginant su bendru gyventojų skaičiumi.

Pensinio amžiaus gyventojų Palangos m. sav. 2016 m. buvo 4 026, t. y. 38 gyventojais daugiau negu 2015 m. Nuo 2010 m. iki 2016 m. vyresnio amžiaus žmonių procentinė dalis padidėjo atitinkamai nuo 22,7 iki 25,9 proc. lyginant su bendru gyventojų skaičiumi. Pagrindinis senėjimo procesą apibūdinantis demografinis rodiklis (60 m. ir vyresnių amžiaus gyventojų dalis visuomenėje) rodo, kad Palangos miesto gyventojai senėja.

2 pav. Palangos m. sav. gyventojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2010-2016 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Duomenų apdorojimas: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

Rodiklių analizė ir interpretavimas atliekamas palyginant einamųjų metų savivaldybės rodiklius su Lietuvos vidurkiu. Vadovaujantis „šviesoforo“ principu, visos 60 Lietuvos savivaldybių suskirstytos į 5 grupes (po 12 savivaldybių kiekvienoje grupėje):

- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją, priskiriamos savivaldybių su geriausiais rodikliais grupei ir žymimos žalia spalva (pirmasis kvintilis);
- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis – prasčiausias, priskiriamos savivaldybių su prasčiausiais rodikliais grupei ir žymimos raudona spalva (penktasis kvintilis);
- likusių 36 savivaldybių rodiklio reikšmės žymimos geltona spalva. Šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos vidurkį.

Rodiklių analizės tikslas yra įvertinti esamą gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situaciją savivaldybėje, vertinant ją Lietuvos sveikatos programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste, ir remiantis šia objektyvia informacija planuoti bei įgyvendinti vietines visuomenės sveikatos stiprinimo ir prevencijos priemones. Analizuojamų metų rodiklių duomenys ir jų interpretavimas pateikiami 1 lentelėje „Palangos miesto savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis“. Sudarius savivaldybės probleminių visuomenės sveikatos sričių (temų) sąrašą, buvo atlikta atrinktų rodiklių detalesnė analizė ir vertinimas (žr. „Specialioji dalis“).

1 lentelė „Palangos m. savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis“

Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė /Lietuva
1	2	3	4	5	6	7
Strateginis tikslas - pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai						
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė		76,23	74,51	69,1	76,8	1,02
Išvengiamas mirtingumas	70	29,66	34,4	27,6	47	0,86
1. TIKSLAS. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį						
1.1 uždavinys. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą						
Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyventojų	3	19,4	30,84	13,97	113,81	0,63
Standartizuotas mirtingumo dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyventojų	3	18,61	30,41	15	75,5	0,61
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų	100	83,51	60,23	27	130,2	1,39
Socialinės rizikos šeimų skaičius 1 000 gyventojų	30	1,94	3,36	1,1	8,5	0,58
Ilgalaikio nedarbo lygis	129	1,35	2,52	0,6	9	0,54
Gyventojų skaičiaus pokytis 1 000 gyventojų	-143	-9,25	-11,26	-21,7	-5,5	0,82
1.2 uždavinys. Sumažinti socialinę- ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu						
Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V01-Y98) 100 000 gyventojų	11	71,15	110,43	71,15	254,72	0,64
Standartizuotas mirtingumo dėl išorinių priežasčių (V01-Y98) 100 000 gyventojų	11	63,04	109,75	80	169,1	0,57
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų	191	114,27	219,53	106,8	496,4	0,52
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1 000 gyventojų	338	21,86	38,11	17	89,5	0,57
Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyventojų	1	6,47	41,86	10	115,8	0,15
2. TIKSLAS. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką						
2.1 uždavinys. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą						
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyventojų	0	0	1,02	0	3	0,0
Susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje 100 000 gyventojų	35	104,77	138,97	83,9	283,2	0,75
Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyventojų	64	70,26	68,87	44,8	126,3	1,02
Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) 10 000 gyventojų	120	77,62	72,77	7,3	115,7	1,07
2.2 uždavinys Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį						
Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų	0	0	5,03	0	68,96	0,0
Standartizuotas mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų	0	0	4,94	0	18,1	0,0
Mirtingumas dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyventojų	3	19,4	13,56	0	42,7	1,43
Standartizuotas mirtingumo dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyventojų	3	16,09	13,8	0	37,7	1,17
2.3 uždavinys. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių						
Mirtingumas dėl transporto įvykių /	0	0	10,57	0	35,64	0,0

(V00-V99) 100 000 gyventojų						
Standartizuotas mirtingumo dėl transporto įvykių (V00-V99) 100 000 gyventojų	0	0	10,47	0	30,2	0,0
Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyventojų	0	0	3,86	0	10,8	0,0
Transporto įvykiuose patirtų traumų (V00-V99) skaičius 100 000 gyventojų	9	58,21	65,68	28,4	151,9	0,89
2.4 uždavinys. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą						
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui (tonomis)	nėra	3062	1010	nėra	nėra	nėra
Viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams (proc.)	14 894	96	nėra	nėra	nėra	nėra
Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams (proc.)	14 774	95	nėra	nėra	nėra	nėra
3 TIKSLAS. Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą						
3.1 uždavinys. Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą						
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu 100 000 gyventojų	0	0	5,13	0	20	0,0
Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu 100 000 gyventojų	0	0	5,22	0	26,1	0,0
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu 100 000 gyventojų	2	12,94	25,2	0	67,9	0,51
Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu 100 000 gyventojų	2	9,49	24,87	8,9	64,3	0,4
Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai)	2	12,94	65,65	0	269,1	0,2
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai versti mažmenine prekyba tabako gaminiais	486	31,81	173,5	120,4	312,9	0,18
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai versti mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais	493	31,36	149,7	82,9	270,4	0,21
3.2 uždavinys. Skatinti sveikos mitybos įpročius						
Kūdikų, išimtinai žindyti iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	39	31,97	32,03	10,6	47,9	1,0
4 TIKSLAS. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius						
4.1 uždavinys. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais						
Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1 000 gyventojų	574	37,13	33,62	20,9	59,8	1,1
Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1 000 gyventojų	93	7,18	6,94	5,1	12,0	1,04
4.2 uždavinys. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą						
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	100/42	2,38	2,14	1,5	4,1	1,11
Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičius 10 000 gyventojų	12	7,76	7,1	2,8	11,2	1,09
Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui	108 031	6,99	8,34	6,0	10,8	0,84
Savivaldybei pavaldžių stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų pacientų pasitenkinimo lygis	1	19	18,77	17,4	20	1,01
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze 10 000 gyventojų	0	0	3,68	0	17,2	0,0
Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20-B24) 10 000 gyventojų	3	1,94	3,59	0	9,0	0,54
4.3 uždavinys. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą.						

Kūdikų (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1 000 gyvų gimusių kūdikių	0	0	4,19	0	14,9	0,0
2 metų amžiaus vaikų MMRI (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepavimo apimtys	133	95,68	94,19	87,2	100	1,02
1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina, 3 dozės) skiepavimo apimtys	133	93,01	93,48	81,7	100	0,99
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje	168	14,07	19,98	6,9	64,8	0,7
Mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas	.	2,87	3,44	1,1	8,3	0,83
Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius 1 000 gyventojų	0	0	5,85	0	17,3	0,0
4.4 uždavinys. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę						
Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyventojų	129	834,38	811,97	372,94	1485,01	1,03
Standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyventojų	129	736,19	831,46	687,5	1160,5	0,89
Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C97) 100 000 gyventojų	52	336,34	287,38	205,1	411,89	1,17
Standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų (C00-C97) 100 000 gyventojų	52	295,89	287,93	233,1	357,1	1,03
Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyventojų	32	206,98	196,01	67,81	500,75	1,06
Standartizuotas mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyventojų	32	183,52	202,52	123,9	436,3	0,91
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų	144	93,1	42,6	19,7	71,8	2,19
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje	926	34,26	48,4	18,2	73,6	0,71
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje	1 501	37,68	50,24	31,3	70,0	0,75
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje	2 969	54,53	50,44	16,7	71,9	1,08
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje	1 688	42,45	37,42	10,0	54,1	1,13

Iš 1 lentelėje „Palangos miesto savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis“ pateiktų rodiklių reikšmių matyti, kad:

- vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, atspindinti mirtingumą ir jo pokyčius, Palangos m. sav. yra geresnė už Lietuvos vidurkį.
- 22 rodiklių patenka į geriausiųjų kvintilių grupę (žaliąją zoną).
- 20 rodiklių patenka į Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę (geltonąją zoną).

- 6 rodikliai patenka į prasčiausių savivaldybių kvintilių grupę (raudonoji zona):
 1. Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų;
 2. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais;
 3. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais;
 4. Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui;
 5. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų;
 6. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje.

2014 m. 8 rodikliai pateko į prasčiausių kvintilių grupę (raudonoji zona). Lyginant 2014 ir 2015 m. matome, kad prasčiausių kvintilių grupėje nebėra šių rodiklių:

1. Mirtingumas dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyventojų;
2. Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1 000 gyventojų;
3. Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C97) 100 000 gyventojų.

Rodiklis „Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui“ 2015 m. pateko į prasčiausių kvintilių grupę, nors 2014 m. atitiko Lietuvos vidurkį.

3 prioritetiniai rodikliai, patenkantys į prasčiausių savivaldybių kvintilių grupę (raudonoji zona), pasirinkti detalesnei analizei. Tai:

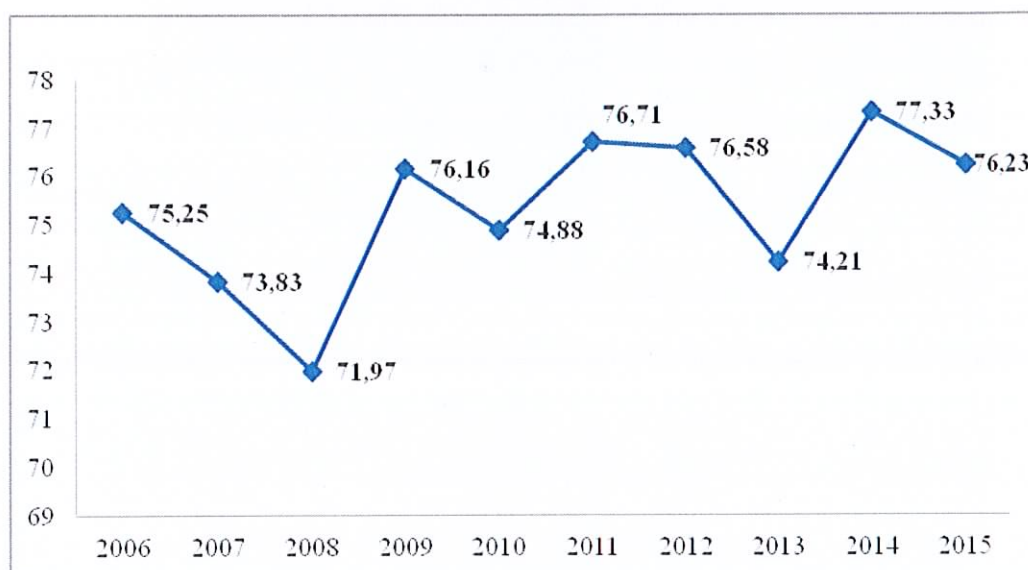
1. Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui;
2. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų;
3. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje.

Kai kurių rodiklių (viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams (proc.); nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams (proc.); į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui (tonomis)) duomenų negalime interpretuoti dėl nepritaikytos vieningos skaičiavimo metodikos, duomenų nerinkimo.

1.1 Strateginis tikslo siekimas

Lietuvos sveikatos programoje numatytas vienas strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai. Šiam strateginiam tikslui matuoti yra numatytas vieno rodiklio, vidutinės gyvenimo trukmės, stebėjimas.

Daugiausiai gyvenimo metų prarandama dėl ankstyvų mirčių, kurias lemia išorinės priežastys, kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai. Palangos m. sav. vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė yra 76,23 metai, čia žmonės gyvena ilgiau 1,73 metais nei yra bendras Lietuvos vidurkis (74,51 metai). Nuo 2006 iki 2015 metų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė Palangos m. sav. pailgėjo 0,98 metų (3 pav.).

3 pav. Palangos m. sav. gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė 2006-2015 m. (metais)

Šaltinis: Statistikos departamentas

Duomenų apdorojimas: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

1.2. 1 tikslas – sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį

Siekiant įgyvendinti LSP tikslą – sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį – būtinas valstybės ir savivaldybių institucijų, nevyriausybinių organizacijų ir verslo indėlis į Lietuvos gyventojų sveikatos gerinimą.

Šio tikslo įgyvendinimui yra išskirti 2 uždaviniai:

1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą;

2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2015 metais Palangos m. sav. mokyklinio amžiaus vaikų, kurie nesimokė mokykloje rodiklis (83,51/1 000 gyv.) buvo 1,4 karto didesnis už Lietuvos rodiklį (60,23/1 000 gyv.), todėl pateko į prasčiausių kvintilių grupę (raudonoji zona).

Visi kiti rodikliai, atspindintys 1 tikslo įgyvendinimą, pateko į geriausių savivaldybių kvintilių grupę (žalioji zona).

1.3. 2 tikslas - Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką

Tiksliui „Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką“ įgyvendinti numatyti 4 uždaviniai:

1. Kurti saugias darbo ir sveikas buities sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą;
2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį;
3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių;
4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą.

2015 m. Palangos m. sav. darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais rodiklis (70,26/10 000 gyv.) yra didesnis 2 proc. lyginant su Lietuvos rodikliu (68,87/10 000 gyv.), todėl patenka į Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę (geltonoji zona).

2015 m. Palangos m. sav. buvo 120 žarnyno infekcinių ligų atvejų. Savivaldybės rodiklis (77,62/10 000 gyv.) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (72,77/10 000 gyv.), todėl patenka į Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę (geltonoji zona).

2015 m. dėl nukritimo mirė 3 asmenys. Savivaldybės rodiklis (19,4/100 000 gyv.) didesnis už Lietuvos rodiklį (13,56/100 000 gyv.), todėl patenka į geltonąją zoną.

Remiantis Higienos instituto duomenimis, 2015 m. užregistruoti 9 atvejai, kai Palangos m. sav. gyventojai patyrė traumas transporto įvykiuose. Savivaldybės rodiklis (58,21/100 000 gyv.) yra 11,4 proc. mažesnis už Lietuvos rodiklį (65,68/100 000 gyv.), todėl patenkama į geltonąją zoną.

Likę rodikliai yra geresni už Lietuvos rodiklius, todėl patenka į geriausių savivaldybių kvintilių grupę (žalioji zona).

1.4. 3 tikslas – formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą

Tikslui „Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą“ numatyti 2 uždaviniai, kurių įgyvendinimą atspindi šie rodikliai:

1. Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą;
2. Skatinti sveikos mitybos įpročius.

2015 m. Palangos m. sav. buvo įvykdytos 2 nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda. Savivaldybės rodiklis (12,94/100 000 gyv.) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (65,65/100 000), ji patenka į geltonąją zoną.

Remiantis Higienos instituto duomenimis, 2015 m. Palangos m. sav. vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais teko 32 gyventojai. Savivaldybės rodiklis yra 5,5 karto didesnis už Lietuvos rodiklį (174 gyv./1 licencijai), todėl patenka į prasčiausių kvintilių grupę (raudonoji zona).

Higienos instituto duomenimis, 2015 m. Palangos m. sav. vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiais gėrimais teko 31 gyventojas. Savivaldybės rodiklis yra 4,8 karto prastesnis už Lietuvos rodiklį (150 gyv./1 licencijai), todėl savivaldybė patenka į prasčiausių kvintilių grupę (raudonoji zona).

Uždavinio – skatinti sveikos mitybos įpročius – įgyvendinimui matuoti yra numatytas 1 rodiklis. Higienos instituto duomenimis, 2015 m. kūdikių, išimtinai žindytų iki 6 mėn. amžiaus, Palangos m. sav. buvo 48. Savivaldybės rodiklis (31,97 proc.) atitinka Lietuvos vidurkį, todėl patenkama į geltonąją zoną.

Likę rodikliai yra geresni už Lietuvos rodiklius, todėl patenka į geriausių savivaldybių kvintilių grupę (žalioji zona).

1.5. 4 tikslas – užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius

Šio tikslo įgyvendinimui yra iškelti 4 uždaviniai:

1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais;
2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą;
3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą;

4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę.

Higienos instituto duomenimis, 2015 m. išvengiamų hospitalizacijų Palangos m. sav. buvo 574 atvejai. Savivaldybės rodiklis (37,13/1 000 gyv.) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (33,62/1 000 gyv.), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

2015 m. dėl diabeto ir jo komplikacijų buvo galima išvengti 93 hospitalizacijų. Savivaldybės rodiklis (7,18/1 000 gyv.) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (6,94/1 000 gyv.), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

Higienos instituto duomenimis, per 2015 m. iš viso Palangos m. sav. gyventojai pas gydytojus apsilankė 108 031 kartą, o vienam gyventojui teko 6,99 apsilankymo. Savivaldybės rodiklis yra mažesnis 16,2 proc. už Lietuvos rodiklį (8,34 apsilankymai/1 gyv.), todėl ji patenka į prasčiausių kvintilių grupę (raudonoji zona). Mažesnis apsilankymų pas pirminės sveikatos priežiūros grandies specialistus gali būti siejamas su gyventojų nesilankymu profilaktiškos tikslais, dėl to, esant rimtai problemai žmonės dažniau kreipiasi pas antrinio ar tretinio lygio specialistus.

Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro duomenimis, 2015 m. 1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina, 3 dozės) Palangos m. sav. paskiepyti 133 vaikai. Savivaldybės rodiklis (93,01 proc.) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (93,48 proc.), todėl patenkama į geltonąją zoną.

2015 m. Palangos m. sav. 168 vaikams krūminiai dantys buvo padengti silantinėmis medžiagomis. Savivaldybės rodiklis (14,07 proc.) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (19,98 proc.), todėl patenkama į geltonąją zoną.

2015 m. Palangos m. sav. buvo užregistruoti 32 mirčių nuo cerebrovaskulinių ligų atvejai. Savivaldybės rodiklis (206,98/100 000 gyv.) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (196,01/100 000 gyv.), todėl patenkama į geltonąją zoną.

2015 m. savivaldybėje buvo 144 asmenys, sergantys II tipo cukrinio diabetu. Savivaldybės rodiklis (93,1/10 000 gyv.) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (42,6/10 000 gyv.), o santykis yra 2,19, todėl ji patenka į prasčiausių kvintilių grupę (raudonoji zona).

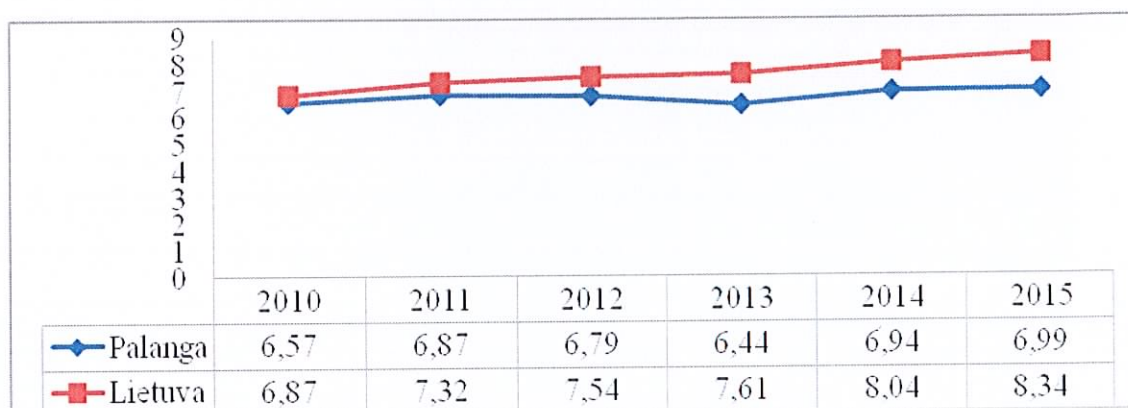
2015 m. moterų, dalyvavusių atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje, rodiklis Palangos m. sav. (34,26 proc.) yra mažesnis 29,3 proc. už Lietuvos rodiklį (48,4 proc.), todėl patenkama į geltonąją zoną.

2015 m. Palangos mieste 1 501 moteris dalyvavo gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių programoje. Savivaldybės rodiklis (37,68 proc.) yra 25 proc. mažesnis už Lietuvos rodiklį (50,24 proc.), todėl patenkama į prasčiausių kvintilių grupę (raudonoji zona).

II. SPECIALIOJI DALIS

2.1 Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui

Higienos instituto duomenimis, apsilankymų pas gydytojus skaičius Lietuvoje didėjo 2010–2015 m., o Palangoje – 2013–2015 m. 2010–2015 m. apsilankymų vienam gyventojui Lietuvoje teko daugiau nei Klaipėdoje. 2015 m. tiek Palangoje (6,99), tiek Lietuvoje (8,34) buvo nustatytas didžiausias apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui per lyginamąjį laikotarpį (4 pav.).

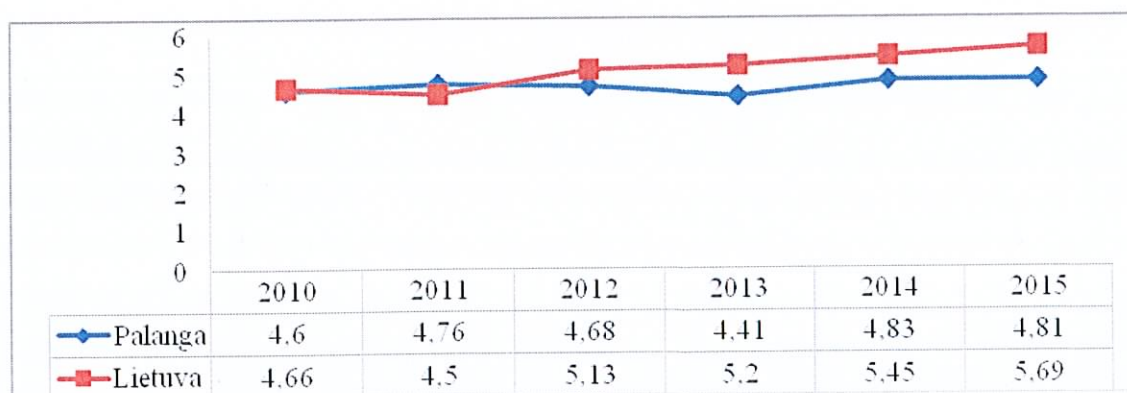

4 pav. Apsilankymai pas gydytojus vienam gyventojui

Šaltinis: Higienos institutas

Duomenų apdorojimas: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

Iš 5 pav. matyti, kad Lietuvoje apsilankymų skaičius pas pirminio lygio gydytojus didėjo 2012–2015, o Palangoje 2011–2013 m. mažėjo. Beveik kiekvienais metais Lietuvos rodiklis (didžiausias 2015 m. – 5,69) buvo didesnis nei Palangos (didžiausias 2014 m. – 4,83). 2015 m. Lietuvos rodiklis (5,69) taip pat didesnis nei Palangos (4,81).

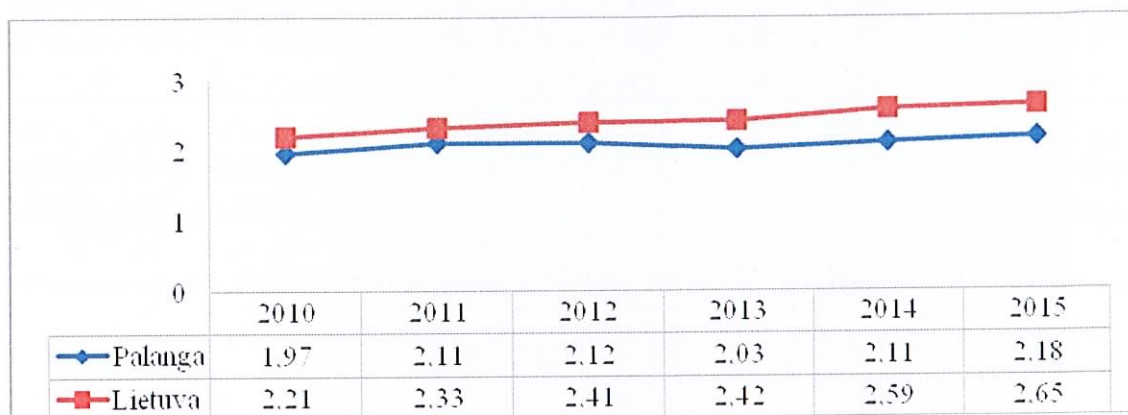

5 pav. Apsilankymai pas pirminio lygio gydytojus vienam gyventojui

Šaltinis: Higienos institutas

Duomenų apdorojimas: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

Remiantis Higienos instituto duomenimis, apsilankymų pas gydytojus specialistus (II ir III lygis) skaičius 2010–2015 m. didėjo tiek Lietuvoje, tiek Palangoje. Per visą nagrinėjamą laikotarpį Lietuvos (mažiausias 2010 m. – 2,21, didžiausias 2015 m. – 2,65) rodikliai buvo didesni nei Palangos (mažiausias 2010 m. – 1,97, didžiausias 2015 m. – 2,18) (6 pav.).

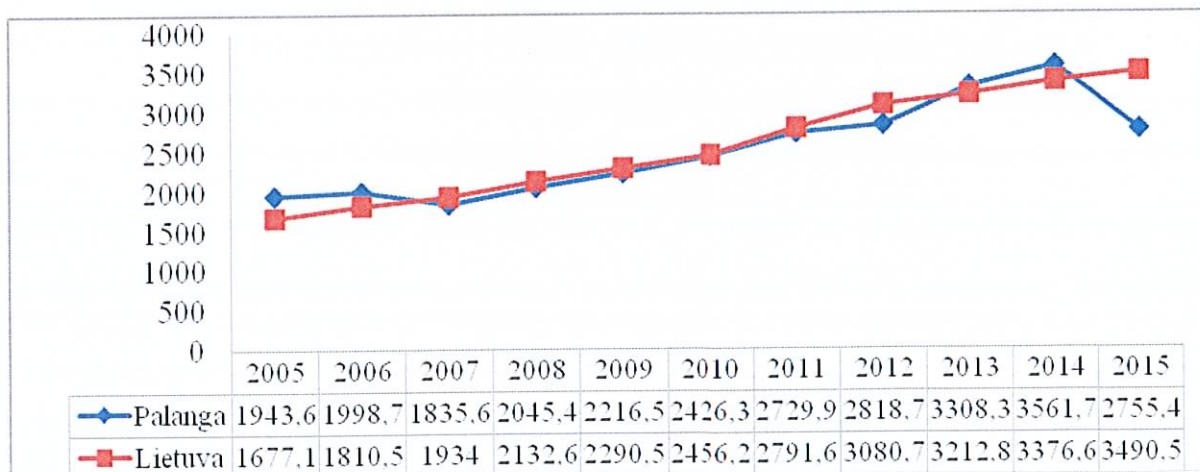
6 pav. Apsilankymai pas gydytojus specialistus (II/III lygis) vienam gyventojui

Šaltinis: Higienos institutas

Duomenų apdorojimas: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

2.2 Sergamumas cukriniu diabetu

Higienos instituto duomenimis, ligotumas cukriniu diabetu (E10-E14) Palangos m. sav. nuo 2005 iki 2014 m. buvo didesnis ir turėjo augimo tendenciją, o 2015 m. mažesnis už Lietuvos. Nuo 2005 m. iki 2015 m. ligotumas cukriniu diabetu Palangos m. sav. išaugo 29,5 proc. (atitinkamai: 2005 m. – 1943,59/100 000 gyv., 2015 m. – 2755,4/100 000 gyv.). 2015 m. Palangos m. sav. ligotumas cukriniu diabetu buvo 21 proc. mažesnis nei Lietuvos (7 pav.).

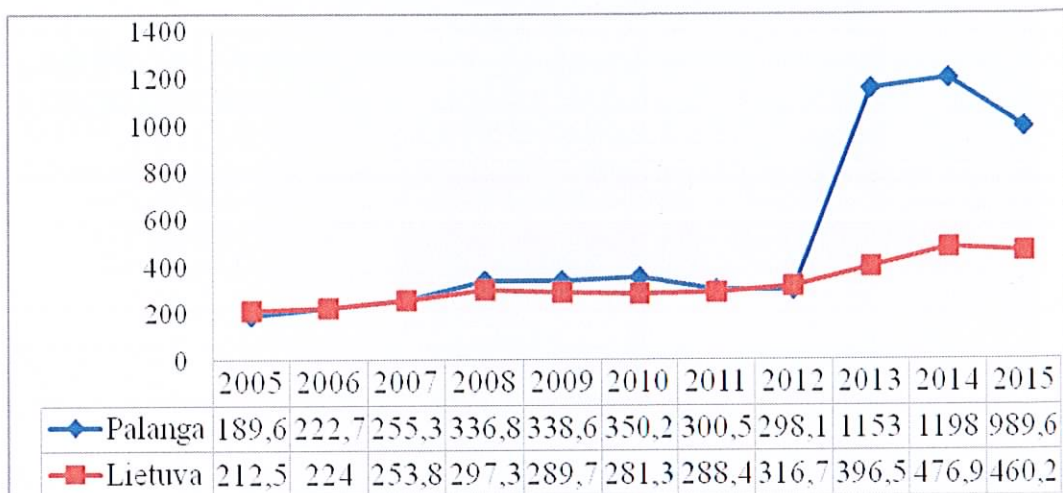

7 pav. Ligtumas cukriniu diabetu (E10-E14) Lietuvoje ir Palangos m. sav. 2005-2015 metų laikotarpiu 100 000 gyv.

Šaltinis: Higienos institutas

Duomenų apdorojimas: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

Iš 8 paveiksle pateiktų duomenų matome, kad sergamumas (nauji atvejai) cukriniu diabetu Palangos m. sav. nuo 2005 iki 2015 m. išliko didesnis už Lietuvos, o nuo 2013 m. sergančiųjų skaičius smarkiai padidėjo. Savivaldybėje nuo 2005 iki 2015 m. sergamumas cukriniu diabetu išaugo 80,8 proc. (atitinkamai: 2005 m. – 189,6/100 000 gyv., 2015 m. – 989,6/100 000 gyv.). 2015 m. Palangos m. sav. sergamumas cukriniu diabetu buvo 53,5 proc. didesnis nei Lietuvos.

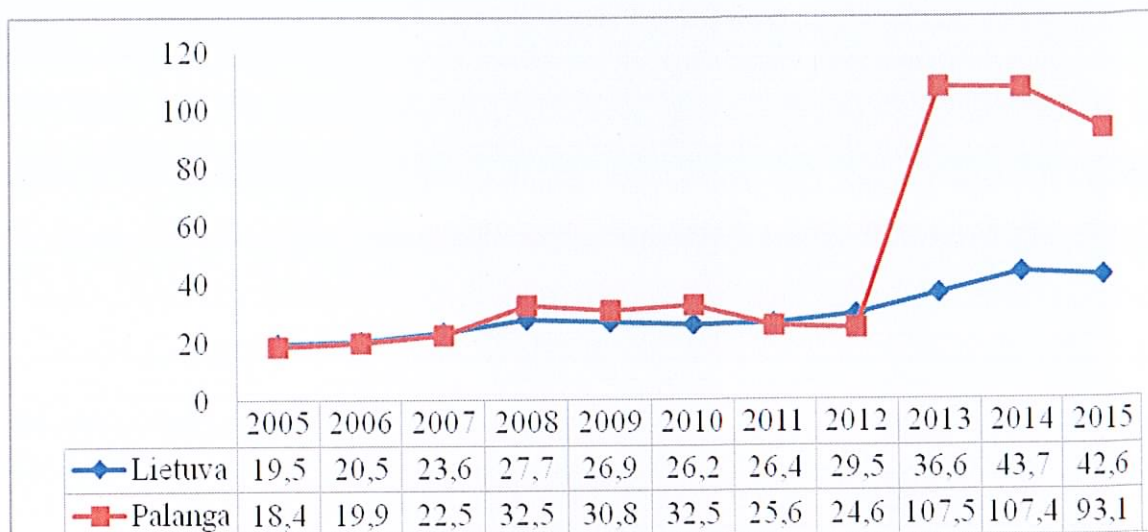
8 pav. Sergamumas cukriniu diabetu (E10-E14) Lietuvoje ir Palangos m. sav. 2005-2015 m. 100 000 gyv.

Šaltinis: Higienos institutas

Duomenų apdorojimas: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

Daugiausia cukrinio diabeto atvejų sudaro II tipo cukrinis diabetas (nuo insulino nepriklausomas diabetas). Higienos instituto duomenimis, ši liga 2015 m. Lietuvoje buvo nustatyta 12 386 asmenims ir tai sudarė 92,7 proc. visų cukrinio diabeto atvejų.

Iš 9 paveiksle pateiktų duomenų matome, kad sergamumas II tipo cukriniu diabetu Palangos m. sav. nuo 2013 iki 2015 m. buvo daugiau kaip 2 kartus didesnis už Lietuvos. Nuo 2005 m. iki 2015 m. sergamumas II tipo cukriniu diabetu išaugo 80,2 proc. (atitinkamai: 2005 m. – 18,49/10 000 gyv., 2015 m. – 93,1/10 000 gyv.). 2015 m. Palangos m. sav. sergamumas II tipo cukriniu diabetu buvo 54,2 proc. didesnis už Lietuvos.

**9 pav. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) Lietuvoje ir Palangos m. sav.
2005-2015 m. 10 000 gyv.**

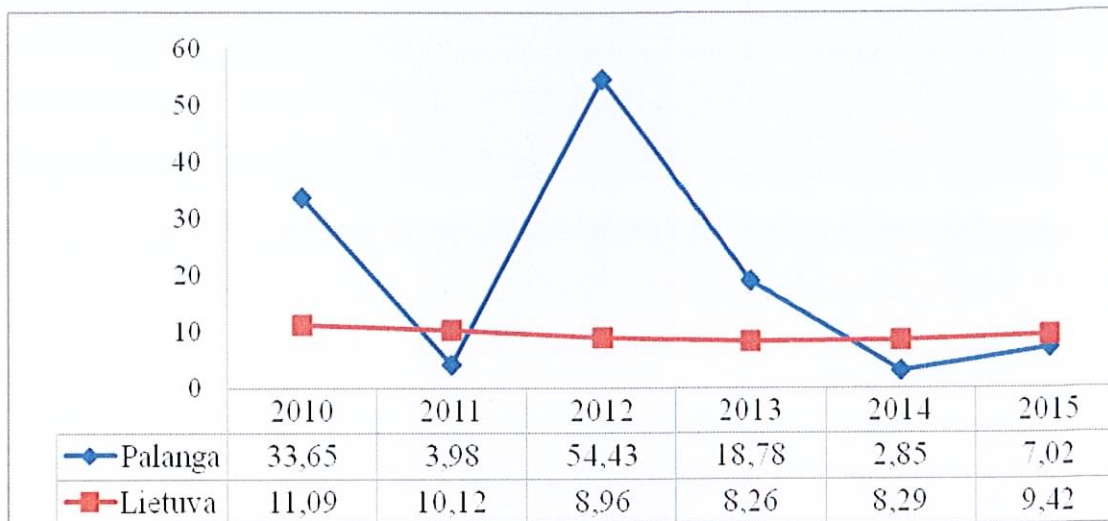
Šaltinis: Higienos institutas

Duomenų apdorojimas: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

2.3 Dalyvavimas gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių finansavimo programoje

Valstybė užtikrina nemokamas Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis finansuojamas ir vykdomas profilaktines programas, kurios skirtos onkologinių susirgimų, širdies ir kraujagyslių ligų bei vaikų dantų ligų prevencijai bei profilaktikai: gimdos kaklelio vėžio profilaktikos, atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio, priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos, vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis, storosios žarnos ankstyvosios diagnostikos bei asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių programas. Nuosekliai tikrinantis sveikatą galima išvengti arba laiku diagnozuoti šias lėtines ligas.

Standartizuotas mirtingumas nuo gimdos kaklelio piktybinių navikų Lietuvoje mažėjo 2010–2013 m., o 2014–2015 m. didėjo. Palangoje 2012–2014 m. mažėjo, 2015 m. padidėjo. 2015 m. standartizuotas mirtingumas nuo šio tipo navikų Palangoje (7,02/100 000 gyv.) buvo mažesnis nei Lietuvoje (9,42/100 000 gyv.) (10 pav.).

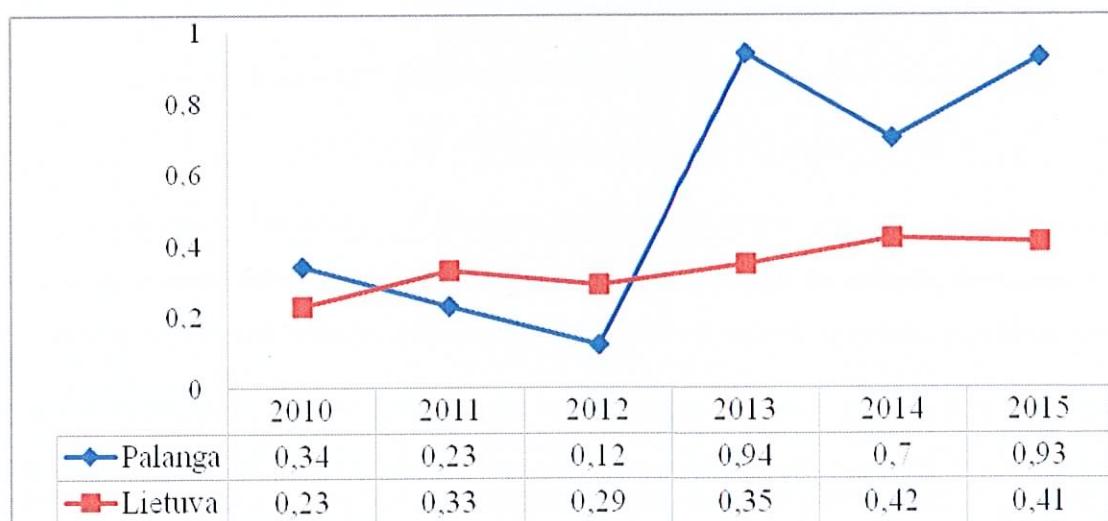

10 pav. Standartizuotas mirtingumas nuo gimdos kaklelio piktybinių navikų (C53) 100 000 mot., 2010-2015 m.

Šaltinis: Higienos institutas

Duomenų apdorojimas: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

2012–2014 m. Lietuvoje augo naujai užregistruotų susirgimų gimdos kaklelio piktybiniais navikais skaičius, 2014 m. buvo aukščiausias (0,42/1 000 mot.). Palangoje šis rodiklis 2010-2012 m. mažėjo, 2013 m. buvo aukščiausias (0,94/1 000 mot.). 2015 m. Palangoje (0,93/1 000 mot.) naujai užregistruotų susirgimų gimdos kaklelio piktybiniais navikais buvo daugiau nei Lietuvoje (0,41/1 000 mot.) (11 pav.).

11 pav. Naujai užregistruota susirgimų gimdos kaklelio piktybiniais navikais (C53) 1 000 mot.

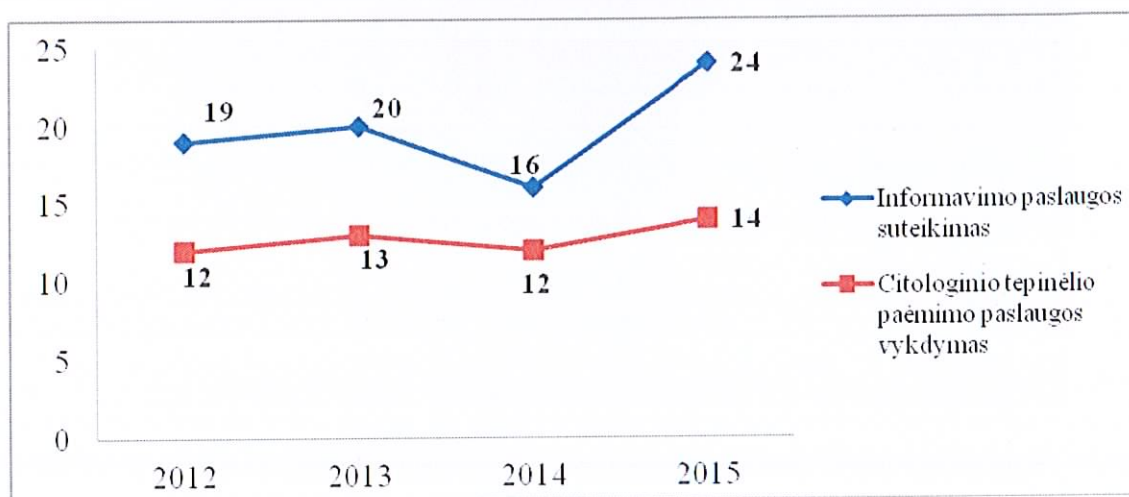
Šaltinis: Higienos institutas

Duomenų apdorojimas: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

Gimdos kaklelio vėžio ankstyvosios diagnostikos programa yra skirta moterims nuo 25 iki 60 metų. Šio amžiaus moterys kartą per 3 metus gali nemokamai pasitikrinti dėl gimdos

kaklelio vėžio. Iš viso 2013–2015 m. 374 726 (50,2 proc.) tikslinės populiacijos moterų buvo atliktas gimdos kaklelio citologinis tepinėlis. Mažiausiai šia prevencine programa pasinaudojo Pasvalio rajono savivaldybė (31,3 proc.), daugiausiai – Visagino savivaldybės moterys (70 proc.). Palangos m. sav. patenka į prasčiausių rodiklių grupę, nes 2015 m. tik 37,68 proc. moterų ši paslauga buvo suteikta.

Iš 12 pav., kuriame apžvelgiamos gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių vykdymas, matyti, kad 2012–2015 m. daugiau buvo suteikta informavimo (daugiausia 2015 m. – 24 proc., mažiausiai 2014 m. – 16 proc.) nei citologinio tepinėlio paėmimo paslaugų (daugiausiai 2015 m. – 14 proc., mažiausiai 2012 ir 2014 m. – 12 proc.).

12 pav. Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų, vykdymas 2012-2015 m. Palangoje (proc.)

Šaltinis: Klaipėdos teritorinė ligonių kasa

Duomenų apdorojimas: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, tikslinės populiacijos dalis (proc.), 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinėje programoje 2014-2015 m. Palangoje (2014 m. – 35,95, 2015 m. – 37,68 proc.) buvo mažesnė nei Lietuvoje (2014 m. – 49,56 proc., 2015 m. – 50,24 proc.).

2.4 Bendruomenės sveikatos stiprinimo veiklos, susijusios su prioritetinėmis veiklomis

Apsilankymų pas šeimos gydytojus didinimas:

Akcija „Sveikatos stiprinimas darbo vietoje“ – Kūno masės analizė (KMA), arterinio kraujospūdžio matavimas (AKS), gliukozės ir cholesterolio kiekio kraujyje matavimas, valstybės vykdomų prevencinių programų pristatymas Palangos įmonėse.

Akcija „Saugus poilsis pajūryje“ (AKS matavimas) prie Palangos Centrinės gelbėjimo stoties, prie Palangos tilto, prie Beždžionių tilto Šventojoje.

Akcija „Saugaus gyvenimo karavanas“ (AKS matavimas, KMA) Palangos Centrinėje aikštėje.

Pasaulinės širdies dienos akcija (AKS, KMA, gliukozės ir cholesterolio kiekio kraujyje matavimas) Palangos m. sav. viešojoje bibliotekoje, Palangos PASPC.

Renginys „Sportas ir sveikata“ (KMA, AKS matavimas) Palangos sporto centre.

Stovykla – seminaras Alzheimerio ligoniams, jų šeimoms, soc. darbuotojams, slaugytojams.

II tipo cukrinio diabeto prevencija:

Akcija „Sveikatos stiprinimas darbo vietoje“ – Kūno masės analizė (KMA), arterinio kraujospūdžio matavimas (AKS), gliukozės ir cholesterolio kiekio kraujyje matavimas, valstybės vykdomų prevencinių programų pristatymas, vaizdinės medžiagos „Mankšta darbo vietoje ir raumenų stiprinimo pratimai“ pristatymas Šventosios mokykloje bei mokykloje – darželyje „Pasaka“.

Konkursas „Balandžio 7-oji – Pasaulinė sveikatos diena“. 2016 metų tema – diabetas. Parengti kryžiažodžiai (visi klausimai apie diabetą).

Pasaulinės širdies dienos akcija (AKS, KMA, gliukozės ir cholesterolio kiekio kraujyje matavimas) Palangos m. sav. viešojoje bibliotekoje.

Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinės programos įgyvendinimo gerinimas:

Akcija „Sveikatos stiprinimas darbo vietoje“ – kūno masės analizė (KMA), arterinio kraujospūdžio matavimas (AKS), gliukozės ir cholesterolio kiekio kraujyje matavimas, valstybės vykdomų prevencinių programų pristatymas.

Akcijos „Saugaus gyvenimo karavanas“ metu buvo dalinamos skrajutės apie valstybės vykdomas nemokamas prevencines programas.

Pasaulinės širdies dienos akcijos metu Palangos m. sav. viešojoje bibliotekoje buvo dalinamos skrajutės apie valstybės vykdomas nemokamas prevencines programas.

Planuojamos veiklos 2017 m.:

Apsilankymų pas šeimos gydytojus didinimas:

Bus organizuojamos akcijos: Pasaulinės širdies dienos, „Saugus poilsis pajūryje“, „Saugaus gyvenimo karavanas“.

II tipo cukrinio diabeto prevencija:

Informacinio leidinio apie cukrinio diabeto atsiradimui turinčius įtakos veiksnius platinimas bendruomenėje.

Tęsimos bendruomenės mankštos.

Sveikos gyvensenos ir jos kultūros formavimas.

Fizinio aktyvumo užsiėmimų vedimas.

Sveikos mitybos įpročių skatinimas (paskaita apie mitybą).

Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinės programos įgyvendinimo gerinimas:

Akcijų („Saugaus gyvenimo karavanas“ ir Pasaulinė širdies diena) metu bus dalinamos skrajutės apie valstybės vykdomas nemokamas prevencines programas.

APIBENDRINIMAS

- Pagrindinis senėjimo procesą apibūdinantis demografinis rodiklis (65 m. ir vyresnių amžiaus gyventojų dalis visuomenėje) parodė, kad Palangos miesto gyventojai senėja. Palangos m. sav. nuo 2010 m. iki 2016 m. vyresnio amžiaus žmonių skaičius išaugo 8,8 proc. Palangos m. sav. vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė yra 76,23 metai, čia žmonės gyvena ilgiau 1,72 metais nei yra bendras Lietuvos vidurkis (74,51 metai). Nuo 2005 iki 2014 metų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė Palangos m. sav. pailgėjo 2,48 metais.
- Palangos m. sav. analizuotų 48 rodiklių (kiti 3 privalomi rodikliai buvo neanalizuojami dėl neadaptuotos skaičiavimo metodikos) reikšmės, lyginant su Lietuvos vidurkio rodikliais, pasiskirsto taip: 22 rodikliai pateko į geriausių savivaldybių kvintilių grupę (žalioji zona), 20 rodiklių – į Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę (geltonoji zona) ir 6 rodikliai – į prasčiausių kvintilių grupę (raudonoji zona). Iš pastarosios grupės buvo išrinktos 3 prioritetinės Palangos miesto sav. sritys: apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui; sergamumas II tipo cukriniu diabetu; tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje. Šiose srityse buvo atliekama detalesnė analizė:
 1. 2015 m. savivaldybėje 1 gyventojui teko 6,99 apsilankymo pas gydytojus – tarp jų dominuoja apsilankymai pas pirminio lygio gydytojus. Apsilankymų pas gydytojus specialistus (II ir III lygis) vienam gyventojui 2010–2015 m. Palangoje teko mažiau nei Lietuvoje.
 2. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu Palangos m. sav. yra didesnis lyginant su Lietuva ir nuo 2005 iki 2013 m. jis didėjo, o nuo 2014 m. pastebima mažėjimo tendencija. Visgi 2015 m. šis rodiklis Palangos m. sav. (93,1/10 000 gyv.) buvo daugiau nei 2 kartus didesnis už Lietuvos (42,6/10 000 gyv.).
 3. 2015 m. standartizuotas mirtingumas nuo gimdos kaklelio piktybinių navikų Palangoje (7,02/ 100 000 gyv.) buvo mažesnis nei Lietuvoje (9,42/100 000 gyv.). 2012–2015 m. Palangoje augo naujai užregistruotų susirgimų gimdos kaklelio piktybiniais navikais skaičius. Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių finansavimo programos 2012–2015 m. vykdymo metu Palangos mieste daugiau buvo suteikta informavimo paslaugų (daugiausia 2015 m. – 71 proc., mažiausiai 2014 m. – 19 proc.)

nei citologinio tepinėlio paėmimo paslaugų (daugiausiai 2015 m. – 41 proc., mažiausiai 2012 m. ir 2014 m. – 12 proc.).

REKOMENDACIJOS

Siekiant geresnės savivaldybės gyventojų sveikatos būklės, mažinant sveikatos netolygumus, mirtingumą, sergamumą nuo plačiai paplitusių ligų, būtinas bendradarbiavimas tarp visų sektorių.

Rekomendacijos Palangos m. savivaldybei:

- Tobulinti darbuotojų gebėjimus sveikatos stiprinimo, ligų prevencijos ir sveikatos netolygumų mažinimo klausimais.

- Planuojant, rengiant ir vykdant priemones (pvz., strateginio veiklos plano priemonių sudarymas, teritorijų planavimas, kelių, šaligatvių tvarkymas, leidimų alkoholio ir tabako gaminiams prekiauti išdavimas ir kt.) atsižvelgti į Palangos m. savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybos nustatytus visuomenės sveikatos prioritetus bei gyventojų sveikatos būklės rodiklius ir jai darančių įtaką aplinkos veiksnius.

Rekomendacijos sveikatos priežiūros įstaigoms:

- Didinti valstybinių profilaktinių programų įgyvendinimo mastą ir profilaktiniam pasitikrinimui pakviesti ne mažiau 80 procentų nustatytos amžiaus grupės gyventojų. Aktyviai ieškoti bendradarbiavimo būdų pasiekti aukštesnių valstybinių profilaktinių programų įgyvendinimo rodiklių.

- Gyventojus, turinčius sveikatos rizikos veiksnius (alkoholio ir tabako gaminių vartojimas, nutukimas, mažas fizinis aktyvumas) konsultuoti dėl galimybių ir būdų šiems veiksniams mažinti.

ŠALTINIAI

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 liepos 16 d. įsakymas Nr. V-815 „Dėl sveikatos netolygumų mažinimo Lietuvoje 2014–2023 m. veiksmų plano patvirtinimo“, TAR, 2014-07-17, Nr. 10332.

Visuomenės sveikatos netolygumai. Pasaulinė sveikatos diena – suvaldyk diabetą! Higienos institutas, 2016, Nr. 1 (14).

Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2015 m. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras. Vilnius, 2016.

Klaipėdos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2014 metų ataskaita. Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras, 2015.

Želvienė A. Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitų rašymo metodinės rekomendacijos. Higienos institutas, Vilnius, 2015.

Ataskaitą parengė: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras